

EU:n 18. pakotepaketti, 18.7.2025

Tämä liite ei ole oikeudellisesti pätevä asiakirja. Oikeudellisesti pätevät pakotesäädökset löytyvät Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaistusta pakoteasetuksista. Liitteessä on koonti uusista säädösmuutoksista, mutta koonti ei ole tyhjentävä.

VENÄJÄ-PAKOTTEET

Henkilöpakottet (henkilöpakoteasetus (EU) 269/2014)

Ensimmäinen osa uusista pakotteista koskee ns. henkilöpakotteita, jotka on asetettu Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentävien tai uhkaavien toimien johdosta. 18. pakotepakettissa listatut henkilöt ovat Venäjän hallitusta tukevia tai siitä hyötyjiä liike-elämän piiristä. Lisättävien henkilöiden ja yhteisöjen joukossa on Ukrainan alueiden Venäjän laittomasti liittämistä edistäneitä tahoja sekä yrityksiä, jotka ovat osallistuneet Venäjän asevoimien ja aseteollisuuden tukemiseen. Sotatoimiin käytettyä materiaalia toimittaneiden joukossa on paitsi venäläisiä, myös muunmaalaisia yrityksiä. Yhteisöpakotteiden listalle lisätään myös pakotekierron edistämiseen osallistuneita ja varjolaivaston toiminnan mahdollistamiseen osallistuneita yrityksiä useasta eri maasta. Näitä maita ovat Venäjä, Kiina, Hongkong, Intia, Iran, Singapore, Yhdistyneet arabiemiirikunnat, Azerbaidžan ja Mauritius.

Venäjän varjolaivastoon ja sen taustalla toimiviin tahoihin liittyen EU listaa henkilöpakotteisiin muun muassa Jaguar-varjoaluksen kapteenin ja varustamon.

Sektoripakotteet (sektoripakoteasetus (EU) 833/2014)

Toiseksi EU laajentaa ns. sektoripakotteita, jotka on asetettu Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta. Sellaisten toimijoiden listaa, jotka ovat sotilaallisia loppukäyttäjiä, osa Venäjän sotateollista kompleksia tai joilla on kaupallisia tai muita yhteyksiä Venäjän puolustus- ja turvallisuusalaan tai jotka muuten tukevat sitä, laajennetaan.

Venäjän käyttämään varjolaivastoon kohdistetut pakotteet

EU lisää sektoripakotteita varjolaivastoa kohtaan yllä mainittujen henkilöpakotteiden lisäksi. EU lisää aluslistalle 105 varjotankkeria. EU:n listaamat alukset kulkevat muun muassa Palaun, Sierra Leonen ja Panaman lipun alla. Sektoripakotteissa niin sanotut varjolaivat ovat aluksia,

jotka kuljettavat tavaroita Venäjän aseteollisuuden käyttöön tai jotka kuljettavat venäläistä öljyä ja öljytuotteita ja eivät noudata IMO:n (International Maritime Organization) laivaliikenteelle antamia suosituksia. Uusimpien lisäysten myötä listattujen varjoalusten määrä nousee 444.

Tuontiin ja vientiin kohdistuvat kiellot ja -rajoitukset

Vientikiellon alaisiksi lisätään tuotteita, jotka voisivat edistää Venäjän sotilaallista ja teknologista, puolustus- ja turvallisuusalan kehittämistä, kuten rakettipolttoaineiden lähtöaineita (liite VII, artikla 2a). Lisäksi kauttakulkukieltoa laajennetaan jo entuudestaan vientikiellossa olleisiin tavaroihin, kuten sähköpurkaus- ja vesisuihkutyöstökoneisiin (liite VII, artikla 2a). Myös sellaisten tuotteiden vientikieltolistaa, jotka voivat edistää Venäjän teollista kykyä, laajennetaan yli 180 uudella tullinimikkeellä (asetus 833/2014, liite XXIII, artikla 3k). Vientikiellon piiriin tulee siten mm. alumiini- ja muita metallitavaroita, erinäisiä entsyymejä, muoveja ja kemikaaleja sekä erilaisia koneita, työkaluja ja mittalaitteita. Vientikiellon piiriin lisätään myös pankki- ja rahoitussektorilla käytettävien ohjelmistojen myyminen ja tarjoaminen Venäjän hallitukselle tai Venäjälle sijoittautuneille oikeushenkilöille, yhteisöille tai elimille (sektoripakoteasetuksen 5 n artikla).

Pakoteasetuksella kielletään venäläisestä raakaöljystä saatujen öljytuotteiden tuonti kolmansista maista. Asetuksessa on erikseen määritelty kumppanimaat, jotka ovat asettaneet sisällöltään vastaavia rajoituksia venäläisille öljytuotteille ja joista tuotaessa maahantuojalta ei edellytetä todistusta raakaöljyn alkuperästä. Näitä maita ovat Kanada, Norja, Yhdysvallat, Yhdistynyt Kuningaskunta ja Sveitsi (833/2014, 3 ma artikla, liite LI). Niistä maista, jotka vievät vähemmän öljyä kuin sitä tuottavat, tuotavat öljytuotteet katsotaan maiden omasta raakaöljystä saaduiksi, ellei toimivaltaisella viranomaisella ole syytä olettaa raakaöljyn olevan venäläistä alkuperää. Teknisen tai rahoitusavun, välityspalvelujen, vakuutusten tai jälleenvakuutusten tarjoaminen edellä mainittuihin öljytuotteisiin liittyen kielletään (asetus 833/2014, 3 ma artikla).

Lisäksi putkia pitkin kuljetettavan raakaöljyn tuontikieltoa koskevan poikkeuksen soveltaminen Tšekin tasavaltaan päättyy 1.7.2025 (833/2014, 3 m artikla 3b kohta).

Liiketoimikiellot

Asetuksella kielletään Nord Stream ja Nord Stream 2 -kaasuputkiin suorasti tai epäsuorasti liittyvät liiketoimet koskien putkien loppuunsaattamista, toimintaa, huoltoa tai niiden käyttöä. Liiketoimikielto koskee myös edellä mainittujen toimien rahoittamista. (833/2014, 5 af artikla)

Jatkossa minkä tahansa Venäjän keskuspankin perustamaa SPFS-järjestelmää käyttävän, Venäjän ulkopuolelle sijoittuneen yhteisön listaaminen liiketoimikieltolistalle on mahdollista (833/2014, 5 ac artikla, 2 kohta). Myös kriteereitä, joilla rahoituslaitoksia ja kryptovaluuttojen

palveluntarjoajia voidaan asettaa liiketoimikieltoon, laajennetaan. Lisäksi jatkossa on mahdollista lisätä liiketoimikiellon piiriin myös esimerkiksi sellaisia unionin ulkopuolelle sijoittautuneita öljykauppaa käyviä oikeushenkilöitä, yhteisöjä tai elimiä, jotka osallistuvat pakoteasetukseen sisältyvien kieltojen kiertämiseen. (833/2014, 5 ad artikla) Liiketoimet ovat jatkossa kiellettyjä Venäjän suorien investointien rahaston (Russian Direct Investment Fund, RDIF) ja yhteisöjen, joihin RDIF tai sen kontrolloimat yhteisöt ovat sijoittaneet, kanssa. (833/2014, 5 ag artikla)

Lisäksi muutetaan aiempi rahoitustietojen vaihtoon käytettävien erikoistuneiden rahaliikenteen sanomanvälityspalvelujen tarjoamiskielto (nk. de-swiftaus) liiketoimikielloksi (asetus 833/2014, 5 h artikla).

Venäläisten yritysten EU:ssa toimivien tytäryhtiöiden liiketoimintaan kohdistuvaa kieltoa tarkennetaan. Kieltoa osallistua liiketoimeen tiettyjen pakoteasetuksessa mainittujen Venäjälle sijoittautuneiden oikeushenkilöiden, yhteisöjen tai elinten kanssa selkeytetään: liiketoimikieltoa ei sovelleta kyseisten yhteisöjen puolesta tai johdolla unionissa toimiviin yhteisöihin, mikäli toimivaltainen viranomais on asettanut julkisen hallintajärjestelyn (public trusteeship) tai vastaavan palomuurin, tai hyväksynyt samankaltaisen palomuurijärjestelyn, jolla taataan rajoittavien toimien noudattaminen (833/2014, 5 aa artikla, 2f kohta).

Hiileen ja ydinvoimaan liittyviä kuljetusrajoituksia helpotetaan. Satamia ja sulkuja koskevaan liiketoimikieltoon lisättävällä poikkeuksella sallitaan liiketoimet, jotka liittyvät muualta kuin Venäjältä peräisin olevan, mutta Venäjän kautta kulkevan hiilen kuljettamiseen ko. satamien ja sulkujen kautta (833/2014, 5 ae artikla 3 kohta g alakohta). Liiketoimikieltoa ei myöskään sovellettaisi asetuksen piirissä olevilla lentokentillä siltä osin, kun liiketoimet olisivat välttämättömiä siviilikäyttöisille ydinvoimaloille (833/2014, 5 ae artikla 4 kohta g alakohta).

Öljyn hintakaton alentaminen

Venäjältä peräisin olevaan tai sieltä vietävään, meriteitse kuljetettavaan raakaöljyyn sovellettava niin kutsuttu hintakatto, sidotaan venäläisen öljyn maailmanmarkkinahintojen muutoksiin. Alkuvaiheessa uusi hinta on 47,6 dollaria barrelilta. Uuteen hintaan siirrytään 45 päivän siirtymäajalla paketin hyväksymisestä.

Käytännössä tämä tarkoittaa, että 3 n artiklan 6 kohdan a alakohdassa tarkoitettu poikkeus venäläisen raakaöljyn merikuljetuskieltoon kolmansiin maihin, sekä kieltoon tarjota kuljetuksiin liittyviä palveluja, on sallittu vain silloin, kun raakaöljyn ostohinta ei ylitä hintakattoa. (833/2014, 3 n artikla sekä liite XXVIII).

Vientivalvonnan tiukentaminen pakotteiden kiertämisen estämiseksi

18. pakotepakettilla luodaan toimivaltaisille viranomaisille mahdollisuus tiukentaa pakotteiden alaisten tuotteiden vientivalvontaa. Viranomaiset voivat asettaa valvonnanalaiseksi pakotteiden

alaisten tuotteiden viennin kolmansiin maihin, mikäli on tunnistettu riski näiden tuotteiden päätyemisestä kolmannen maan kautta Venäjälle (asetus 833/2014, 2a artikla 1aa kohta sekä 6a kohta).

Jäsenmaiden mahdollisuudet puolustautua investointiriitatapauksissa

18. pakotepaketti pureutuu EU:n ulkopuolisten tuomioistuinten sekä välimies- ja hallinto-oikeudellisten menettelyjen kautta haettuihin määräyksiin, joiden tavoitteena on ollut haastaa EU:n pakotepäätökset. Sektoripakoteasetuksessa säädetään, ettei jäsenvaltioiden tule tunnustaa tai panna käytäntöön mitään EU:n ulkopuolisen tuomioistuimen, välimies-, tai hallinto-oikeudellisen instanssin antamaa kieltomääräystä, määräystä, helpotusta tai muuta tuomiota tai päätöstä, kun kyseessä ovat Neuvoston asetuksen (EU) 833/2014 tai Neuvoston asetuksen (EU) 269/2014 nojalla määrätyt toimenpiteet (asetus 833/2014 11 artikla 2a ja 2b kohdat).

VALKO-VENÄJÄ PAKOTTEET

Valko-Venäjän henkilöpakotelistalle lisätään neljä uutta yhteisöä sekä yksi luonnollinen tai oikeushenkilö. (Asetus (EY) N:o 765/2006, liite I) Valko-Venäjään kohdistettuihin sektoripakotteisiin tehdään merkittäviä laajennuksia. Sellaisten tuotteiden ja teknologioiden, jotka voisivat edistää Valko-Venäjän sotilaallista ja teknologista kehittämistä tai puolustus- ja turvallisuusalan kehittämistä, vientikieltolistaa laajennetaan eli yhdenmukaistetaan Venäjää koskevan vastaavan vientikieltolistan kanssa (765/2006, liite V a).

Samoin vienti- ja kauttakuljetuskiellossa olevien tavaroiden listaa yhdenmukaistetaan sellaisten tavaroiden osalta, jotka voisivat edistää erityisesti Valko-Venäjän teollisten valmiuksien kehittämistä (765/2006, liitteet XVIII ja XIX).

Yhteisessä puolustustarvikeluettelossa lueteltujen tuotteiden ja teknologian tuonti Valko-Venäjältä unioniin kielletään (765/2006, 1aa artikla).

Myös Valko-Venäjä -pakotteiden osalta tiukennetaan pakotteiden alaisten tuotteiden vientivalvontaa (ns. ”catch all”). Toimivaltaisille viranomaisille annetaan mahdollisuus asettaa valvonnanalaiseksi pakotteiden alaisten tuotteiden vienti kolmansiin maihin, mikäli on tunnistettu riski näiden tuotteiden päätyemisestä kolmannen maan kautta Valko-Venäjälle ja myös sitä kautta Venäjälle. (asetus (EU) 765/2006, 1 f artikla)

Lisäksi muutetaan aiempi rahoitustietojen vaihtoon käytettävien erikoistuneiden rahaliikenteen sanomanvälityspalvelujen tarjoamiskielto (ns. de-swiftaus) liiketoimikielloksi Valko-Venäjää koskevassa sektoripakoteasetuksessa (asetus (EU) 765/2006, 1 zb artikla).

EU on kohdistanut pakotteita Valko-Venäjään vuodesta 2004 lähtien. Pakotteita on laajennettu merkittävästi Valko-Venäjän vuoden 2020 vilpillisten presidentinvaalien sekä Venäjän hyökkäyssodan alkamisen jälkeen. Tällä hetkellä henkilöpakotejärjestelmään on listattu 311 henkilöä ja 50 yhteisöä. Näiden lisäksi Valko-Venäjää koskee asevientikielto sekä ylilento-, nousu- ja laskukielto valkovenäläisille lentoyhtiöille EU-alueella. Pakotteita laajennettiin ja harmonisoitiin Venäjä-pakotteiden kanssa viimeksi helmikuussa 2025 (YUTP 2025/394). Valko-Venäjää koskevia henkilöpakotteita hyväksyttiin viimeksi maaliskuussa 2025.